

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
BROJ: 75 0 P 034223 17 Rev
Banjaluka, 21.06.2018. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija, Darka Osmića kao predsjednika vijeća, Davorke Delić i Stake Gojković, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužioca banka ad B., zastupana po punomoćniku Z.B., zaposleniku tužioca, protiv tuženih S.S.iz M. G. i L. d.o.o. M. G. koje zastupa punomoćnik G.M., advokat iz B., radi pobijanja dužnikovih pravnih radnji, odlučujući o reviziji tužioca protiv presude Okružnog suda u Banjaluci broj 75 0 P 034223 16 GŽ od 10.02.2017. godine, na sjednici održanoj dana 21.06.2018. godine, donio je

RJEŠENJE

Revizija se usvaja, obe nižestepene presude se ukidaju i predmet se vraća Osnovnom sudu u Mrkonjić Gradu na ponovno suđenje.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Mrkonjić Gradu broj: 75 0 P 034223 14 P od 11.03.2016. godine, odbijen je tužbeni zahtjev da se utvrdi da je bez pravnog dejstva radnja prenosa prava vlasništva tj. prodaja nekretnina upisanih u zk.ul.br. ... K.O. ... k.č.br.... u površini od 690 m², k.č.br....., u površini od 455 m², k.č.br. ... oranica, (a što prema novom primjeru odgovara pl.br.... K.O. ..., k.č.br. ..., ... i ...), po ugovoru o prodaji nekretnina broj OPU-... od godine, sačinjen kod notara G. G., zaključen između tuženog L d.o.o. M.G. i tuženog S. S. iz M. G., odnosno da predmetna radnja gubi pravno dejstvo u obimu koji je potreban za namirenje potraživanja tužioca u iznosu od 11.016,85 KM po osnovu obaveza po mjenici serijski broj ..., koliko iznosi dug na dan 24.01.2012. godine, sa zakonskom zateznom kamatom od 25.12.2012. godine pa do konačne isplate predmetnog dugovanja i za namirenje potraživanja tužioca u iznosu od 29.338,14 KM po osnovu obaveze po mjenici serijski broj ..., koliko iznosi dug na dan 15.03.2012. godine, sa zakonskom zateznom kamatom od 16.03.2012. godine, pa do konačne isplate predmetnog dugovanja.

Tuženi, S. S. iz M. G. dužan je dopustiti da tužilac namiri svoje potraživanje prema dužniku-tuženom L d.o.o. M. G. u iznosu od 11.016,85 KM, po osnovu obaveza po mjenici serijski broj ..., koliko iznosi dug na dana 24.01.2012. godine, sa zakonskom zateznom kamatom od 25.12.2012. godine, pa do konačne isplate predmetnog dugovanja i za namirenje potraživanja tužioca prema tuženom L d.o.o. M. G. u iznosu od 29.338,14 KM, po osnovu obaveza po mjenici serijski broj ..., koliko iznosi dug na dan 15.03.2012. godine, sa zakonskom zateznom kamatom od 16.03.2012. godine, pa do konačne isplate predmetnog dugovanja, zajedno sa troškovima postupka, prodajom nekretnina upisanih u zk.ul.br. ...K.O. ..., k.č.br. ..., u površini od 690 m²,

k.č.br.... u površini od 455 m², k.č.br... (a što po novom premjeru odgovara posjedovnom listu broj ... K.O. ... k.č.br...., ... i ...).

Nalaže se Republičkoj upravi, da u odgovarajuće evidencije izvrši zabilježbu da ugovor o prodaji nekretnina broj ..., od ... godine, sačinjen kod notara G. G. gubi pravno dejstvo u obimu koji je potreban za namirenje tužioca u iznosu do 11.016,85 KM, po osnovu obaveza po mjenici serijski broj ..., koliko iznosi dug na dana 24.01.2012. godine, sa zakonskom zateznom kamatom od 25.12.2012. godine, pa do konačne isplate predmetnog dugovanja, i za namirenje potraživanja tužioca u iznosu od 29.338,14 KM, po osnovu obaveza po mjenici serijski broj..., koliko iznosi dug na dan 15.03.2012. godine, sa zakonskom zateznom kamatom od 16.03.2012. godine, pa do konačne isplate predmetnog dugovanja, zajedno sa troškovima sudskog postupka.

Obavezan je tužilac da tuženom plati troškove postupka u iznosu od 4.089,15 KM, u roku od 15 dana po pravosnažnosti presude.

Preko dosuđenog iznosa, zahtjev za naknadu troškova postupka je odbijen.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u Banjaluci broj 75 0 P 034223 16 Gž od 10.02.2017. godine, žalba tužioca je odbijena i presuda Osnovnog suda u Mrkonjić Gradu broj: 75 0 P 034223 14 P od 11.03.2016. godine, u odbijajućem dijelu odluke o glavnoj stvari i dosuđujućem dijelu odluke o troškovima parničnog postupka, potvrđena.

Zahtjev tuženih za naknadu troškova za sastav odgovora na žalbu u iznosu od 1.974,37 KM je odbijen.

Blagovremeno izjavljenom revizijom drugostepenu presudu pobija tužilac, iz razloga povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se revizija usvoji, pobijana presuda preinači, odnosno ukine i predmet vrati na ponovno suđenje.

U odgovoru na reviziju tuženi predlažu da se revizija odbije.

Revizija je osnovana.

Predmet spora ovoj pravnoj stvari je zahtjev tužioca da se utvrdi da je u odnosu na njega bez pravnog dejstva ugovor o prodaji nekretnina broj ... od godine sačinjen kod notara G. G., zaključen između tuženih L d.o.o. M.G. i S. S., u dijelu koji je potreban za namirenje tužiočevog potraživanja prema tuženom L. d.o.o. M. G., zahtjev da tuženi S. S. trpi da tužilac namiri svoje potraživanje prodajom nekretnina upisanih u zk.ul.br. ... K.O. ..., te zahtjev da se naloži Republičkoj upravi da u odgovarajuće evidencije izvrši zabilježbu da navedeni ugovor gubi pravno dejstvo u obimu koji je potreban za namirenje tužiočevog potraživanja.

Na osnovu izvedenih dokaza i rezultata cjelokupnog postupka prvostepeni sud je utvrdio da je tuženi L d.o.o. M. G. mjenični dužnik po mjenici serijskog broja ... sa dospijućem ... godine na iznos od 29.338,14 KM koja je bila sredstvo obezbjeđenja po osnovu ugovora o kreditu broj ... od godine, odobrenog u iznosu od 30.000,00 KM od strane tužioca radnji P B., vl. S. V.; da je tuženi L d.o.o. M. G., takođe izdao mjenicu serijskog broja ... dana ... godine koja je dospjela na naplatu ... godine u iznosu od ...; da je tužilac na temelju vjerodostojne isprave – mjenice serijskog broja ...pokretao izvršni postupak u kome je Osnovni sud u Mrkonjić Gradu donio rješenje o izvršenju broj 75 0 Ip 026338 12 Ip dana 22.01.2013. godine, ali je zaključkom suda od 04.10.2013. godine izvršenje odgođeno i tužilac upućen na parnični postupak; da je za namirenje potraživanja po osnovu mjenice serijski broj ... tužilac podnio

prijedlog za izvršenje, na iznos od 29.338,14 KM i da je Okružni privredni sud u Banja Luci donio rješenje o izvršenju broj 57 0 Ip 098740 12 Ip dana 19.02.2012. godine, te da je tužilac dostavio dopis 10.01.2013. godine o povlačenju prijedloga za izvršenje broj 57 0 Ip 098740 12 Ip od, nakon čega je doneseno rješenje 19.02.2013. godine, kojim se obustavlja ovaj izvršni postupak i ukidaju sve sprovedene izvršne radnje; da je tuženi L d.o.o. M. G. tuženom S.S. prodao nekretnine iz zk.ul.br. ... K.O. ... na temelju ugovora ... od godine; da iz akta S M. G. od ... godine proizlazi da tuženi L. d.o.o. M. G. ima registrovana vozila i to teretno vozilo marke „... reg. oznake ... teretno vozilo marke ... reg. oznake..., te da je i korisnik lisinga za putničko vozilo marke ...reg. oznaka

Polazeći od ovako utvrđenog činjeničnog stanja prvostepeni sud nalazi da je potraživanje tužioca po mjenici serijskog broja ...dospjelo, ali da nije izvršno, da potraživanje tužioca po mjenici serijskog broja ... takođe nije izvršno, s obzirom da je pokretni izvršni postupak na temelju ove mjenice odgođen do okončanja parničnog postupka, da je tuženi L d.o.o. M.G. prodao nekretnine iz zk.ul.br. ...tuženom S. S. koji je namirio svoja potraživanja prema tuženom L. d.o.o. M. G. koja su starija od potraživanja tužioca, da tuženi L. d.o.o. M. G. posjeduje pokretne stvari – motorna vozila koja mogu biti predmet izvršenja, slijedom čega je zaključio da tužilac izvedenim dokazima nije dokazao osnovanost tužbenog zahtjeva, te je pozivom na odredbe člana 280. i 281. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“ broj: 29/78, 39/85, 45/89, 57/89 i („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 17/93, 3/96 i 39/03 – u daljem tekstu: ZOO), odlučio kao u izreci prvostepene presude.

Drugostepeni sud je prihvatio činjenično utvrđenje i pravni zaključak prvostepenog suda, te je žalbu tužioca odbio i prvostepenu presudu potvrdio temeljem odredbe člana 226. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“ broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13, u daljem tekstu: ZPP).

Odluke nižestepenih sudova nisu pravilne.

Pobijanje dužnikovih pravnih radnji je ustanova obligacionog prava putem koje povjerioci u cilju namirenja svojih potraživanja otklanjaju posljedice izvjesnih, punovažnih, imovinsko pravnih raspolaganja svog insolventnog dužnika, naplaćujući ih iz nekih vrijednosti koje više ne pripadaju dužnikovoj imovini, nego imovini trećih lica, dužnikovih pravnih sljednika na tim vrijednostima. Pravo pobijanja ovlašćuje povjerioca koji ima potraživanje dospjelo za isplatu, bez obzira kad je nastalo, da može pobijati preduzetu pravnu radnju (član 280. ZOO) i pod određenim uslovima tražiti da se proglasi da su bez dejstva pravne radnje koje je preduzeo dužnik, a koje se tiču dužnikove imovine. Teretno raspolaganje može se pobijati ako je dužnik u vrijeme raspolaganja znao ili mogao znati da preduzetim raspolaganjem nanosi štetu povjeriocima i ako je trećem licu u čiju je korist pravna radnja preduzeta to bilo poznato, ili moglo biti poznato, a ako je treće lice dužnikov suprug ili srodnik po krvi u pravoj liniji ili u pobočnoj do četvrtog stepena, pretpostavka je da mu je to bilo poznato. Kod besplatnih raspolaganja ili sa njima izjednačenih pravnih radnji, ne zahtjeva se da je da je trećem licu to bilo poznato ili moglo biti poznato (član 281. ZOO).

Dospjelost za isplatu kao uslov za aktivnu legitimaciju u sporu o pobijanju, postoji ako povjerilac ima dospjelu izvršnu tražbinu čije izvršenje na dužnikovoj imovini nije dovelo do potpunog namirenja, ili je vjerovatno da do toga neće dovesti.

Pobijanje se vrši podnošenjem tužbe ili prigovorom (član 283. stav 1. ZOO). Tužba se podnosi u roku od jedne godine za teretna raspolaganja, a za ostale slučajeve u roku od tri godine od dana kada je preduzeta pravna radnja koja se pobija (član 285. ZOO). Tužba treba da sadrži dva posebna zahtjeva: prvi, da se oglasi da je određena pravna radnja dužnika bez dejstva prema povjeriocu i drugi, kojim tužilac određuje na koji način i u kom obliku tuženi ima nešto da učini ili trpi radi povjeriočevog namirenja, tako da su obim i način činjenja, odnosno trpljenja određeni visinom i prirodom nepodmirene povjeriočeve tražbine sa ostalim sporednim zahtjevima.

Ako sud usvoji tužbeni zahtjev, pravna radnja gubi dejstvo samo prema tužiocu i samo koliko je potrebno za ispunjenje njegovih potraživanja (član 284. ZOO).

Tužba se podnosi protiv trećeg lica sa kojim je ili u čiju korist je preduzeta pravna radnja koja se pobija, njegovih univerzalnih, ili singularnih sukcesora (član 283. stav 2. ZOO).

Tužilac je 06.03.2014. godine tužbeni zahtjev uredio tako što je postavio zahtjeve:

Prvi, da se utvrdi da je bez pravnog dejstva radnja prenosa prava vlasništva-prodaje nekretnina (označenih bliže u izreci prvostepene presude) po ugovoru o prodaji nekretnina broj ... od ... godine zaključen između tuženih L. d.o.o. M. G. i S. S., u obimu koji je potreban za namirenje tužiočevog potraživanja prema tuženom L. d.o.o. M. G. za dug po mjenici broj RS ... koji na dan 24.12.2012. godine iznosi 11.016,85 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od 25.12.2012. godine do isplate, te za dug po mjenici broj ... koji na dan 15.03.2012. godine iznosi 29.338,14 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od 16.03.2012. godine do isplate, zajedno sa troškovima sudskog postupka.

Drugi, da je tuženi S. S. dužan dopustiti da tužilac namiri svoje potraživanje u navedenom obimu iz tačke 1. zahtjeva prodajom nekretnina upisanih u zk.ul.br. ... K.O. SP... (k.č. broj ..., k.č. broj ... i k.č. broj...).

Treći, da se naloži Republičkoj upravi da u odgovarajuće evidencije izvrši zabilježbu da navedeni ugovor gubi pravno dejstvo u obimu koji je potreban za namirenje tužiočevog potraživanja.

Iz izreke prvostepene presude proizlazi da je odbijen tužbeni zahtjev u prvom dijelu, kojim je traženo da se utvrdi da je bez pravnog dejstva radnja prenosa prava vlasništva-prodaje označenih nekretnina po ugovoru o prodaji nekretnina u obimu koji je potreban za namirenje tužiočevog potraživanja u obimu kako je navedeno u prvom dijelu tužbenog zahtjeva.

Međutim, iz izreke presude prvostepenog suda takođe proizlazi da je tužbeni zahtjev u drugom i trećem dijelu usvojen, dok iz obrazloženja odluke proizlazi da je na osnovu svih utvrđenja stav suda da tužilac izvedenim dokazima nije dokazao činjenice relevantne za osnovanost tužbenog zahtjeva.

Tužilac je u žalbi protiv prvostepene presude ukazao na povrede odredaba parničnog postupka iz člana 191. ZPP, da su izreka i obrazloženje nerazumljivi i protivrječni, tako da se ne zna da li se tužbeni zahtjev odbija u cjelosti ili djelimično. Prigovario je i da je sud samo pobrojao dokaze i tvrdnje stranaka, a da je izostala ocjena dokaza i utvrđenje odlučnih činjenica za primjenu materijalnog prava.

Drugostepeni sud je ocijenio neosnovanim ove žalbene prigovore, nalazeći da nema povrede člana 8. i 191. ZPP, te da izreka i obrazloženje nisu kontradiktorni, jer je jasno da je tužbeni zahtjev odbijen, tim prije što je odbijen zahtjev za utvrđenje da je ugovor o prodaji nekretnina od godine bez pravnog dejstva u obimu potrebnom za namirenje tužioca, što se

automatski reflektuje i na ostale zahtjeve tužioca čija sudbina zavisi od navedenog utvrđenja. Takođe, u pogledu ocjene dokaza zaključuje da je obrazloženo zašto je izvedenim dokazima prvostepeni sud poklonio vjeru dovodeći ih u vezu sa utvrđenim činjeničnim stanjem.

U reviziji tužilac ukazuje da je u žalbi prigovarao na kontradiktornost izreke i obrazloženja prvostepene presude kojom je odlučeno o pojedinim zahtjevima tužioca, te da to nije otklonio ni drugostepeni sud, a ni odgovorio na druge žalbene navode tužioca u pogledu ocjene dokaza, tako da smatra da je drugostepeni sud počinio povrede odredaba parničnog postupka iz člana 209. u vezi sa članom 191. ZPP i da su i izreka i obrazloženje drugostepene presude nerazumljivi i protivrječni (strana 1, pasus 2. i 3. obrazloženja), kao i razlozi dati u obrazloženju nejasni.

Odredbom člana 8. ZPP propisano je da sud odlučuje koje će činjenice uzeti kao dokazane na osnovu slobodne ocjene dokaza, te da će savjesno i brižljivo cijiniti svaki dokaz zasebno i sve dokaze zajedno. Takođe, odredba člana 191. stav 3. ovog zakona kaže da izreka presude sadrži odluku suda o usvajanju ili odbijanju pojedinih zahtjeva koji se tiču glavne stvari i sporednih traženja, dok je odredbom člana 191. stav 4. ZPP propisano da će sud u obrazloženju odluke izložiti zahtjeve stranaka i njihove navode o činjenicama na kojima se ovi zahtjevi zasnivaju, dokaze i ocjenu dokaza, kao i propise na kojima je sud zasnovao svoju odluku.

U reviziji tužilac osnovano ukazuje da su izreka i obrazloženje drugostepene presude protivrječni, kao i izreka i obrazloženje prvostepene presude na koje je ukazivao u žalbi, što nižestepene presude čini nerazumljivim i zbog čega se po reviziji ne mogu ispitati.

Imajući u vidu razloge konkretne pobijane drugostepene presude i razloge i sadržaj izjavljene žalbe tužioca, po ocjeni ovog suda revident osnovano ukazuje da su izreka i obrazloženje drugostepene presude protivrječni, kao i izreka i obrazloženje prvostepene presude na koje je ukazivao u žalbi, te da drugostepeni sud nije ocijenio žalbene navode koji su od odlučnog značaja, čime je počinio povrede odredaba parničnog postupka iz člana 209. ZPP, a u vezi sa odredbom člana 231. ovog zakona, što je bilo od uticaja na donošenje pravilne i zakonite odluke.

Zadatak obrazloženja sudske odluke je da iznese subjektivne i objektivne elemente spora, objasni razloge zbog kojih je sud donio odluku sadržanu u izreci presude i na taj način pruži podlogu za kontrolu pravilnosti i zakonitosti odluke koju vrši instancioni sud povodom uloženog pravnog lijeka. Drugostepeni sud u obrazloženju odluke treba cijiniti žalbene navode koji su od odlučnog značaja i označiti razloge koje je uzeo u obzir, jer drugostepena odluka u stvari sadrži odgovor drugostepenog suda na razloge žalbe. Stoga se iz obrazloženja drugostepene odluke treba vidjeti koje je žalbene razloge drugostepeni sud usvojio, a koje nije i zbog čega.

Pravo na kvalitetno obrazloženu sudsku odluku nalazi se u primjeni člana 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama koji štiti pojedinca od proizvoljnosti, jer sudska odluka treba da sadrži razloge koji su dovoljni da odgovore na suštinske aspekte, činjenične i pravne, supstancijalne ili proceduralne, na argumentacije iznesene od stranaka u sporu.

Stoga je ovaj sud primjenom odredbe člana 249. stav 1. ZPP, ukinuo obe nižestepene presude i predmet vratio prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

U ponovnom postupku prvostepeni sud će, imajući u vidu razloge navedene u ovom rješenju, te stvarnu legitimaciju stranaka u pogledu predmeta spora u smislu odredbe člana 280. stav 1. i člana 283. stav 2. ZOO, pravilnom primjenom materijalnog i procesnog prava donijeti na zakonu zasnovanu odluku, za koju će dati jasne i logične razloge.

Predsjednik vijeća
Darko Osmić

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Amila Podrašćić